

چکیده

انسان به‌عنوان موجودی ذاتاً اجتماعی پیوسته در تعامل با انسان‌های دیگر است و از این‌رو آموزش مهارت‌های اجتماعی برای تعامل سازنده با دیگران از همان دوران کودکی، امری ضروری محسوب می‌شود. یکی از راهکارهای مؤثر برای آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان، روش ایفای نقش است که بستر مناسبی برای آماده‌سازی کودکان برای غلبه بر تنش‌ها فراهم می‌کند و بر بهبود زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. مطالعه حاضر باهدف بررسی تأثیر آموزش ایفای نقش در حرمت خود و سازش‌یافتگی دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی انجام شد. پژوهش حاضر یک مطالعه آزمایشی حقیقی است. در این پژوهش جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر پایه سوم تا پنجم ابتدایی شهرستان خلخال استان اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ بود. در مرحله غربالگری و بر اساس کسب نمره لازم در دو پرسشنامه حرمت خود کوپر اسمیت (۱۹۶۷) و پرسشنامه سازش‌یافتگی سین‌ها و سینگ (۱۹۹۳)، از میان کل دانش‌آموزان (۱۷۸ نفر) تعداد ۳۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (در هر گروه ۱۵ نفر) جایگزین شدند. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری داده‌ها نشان داد که آموزش ایفای نقش در حرمت خود و سازش‌یافتگی کل دانش‌آموزان به‌طور معناداری مؤثر است ($p < 0.01$). (در مورد مؤلفه‌های حرمت خود نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیری داده‌ها نشان داد که آموزش از طریق ایفای نقش بر هر یک از مؤلفه‌های حرمت خود (عمومی، خانوادگی، تحصیلی و اجتماعی) تأثیر معناداری دارد. همچنین نتایج تحلیل کوواریانس داده‌ها نشان داد که آموزش ایفای نقش بر سازش‌یافتگی کل و هر سه گروه از مؤلفه‌های سازش‌یافتگی (عاطفی، اجتماعی و تحصیلی) تأثیر معنی‌داری دارد. با توجه به اینکه روش آموزش ایفای نقش با فراهم کردن محیطی لذت‌بخش برای یادگیری، در افزایش حرمت خود و سازش‌یافتگی دانش‌آموزان تأثیر دارد و برای آن‌ها امکان بهره‌برداری از مهارت‌های آموخته‌شده در محیط‌های واقعی و عینی در زندگی را فراهم می‌نماید، استفاده از آن به‌عنوان یکی از روش‌های آموزش مهارت‌های اجتماعی در مدارس، توصیه می‌شود.

کلیدواژه: ایفای نقش، حرمت خود، سازش‌یافتگی، دانش‌آموزان دختر ابتدایی